مقاله پژوهشی

رابطه سبک‌های اسنادی و سبک کنارآمدن با استرس با سرمایه روانشناختی زنان سرپرست خانوار شهر زنجان

لیلا خدائی[۱]، غلامحسین انتصار فومنی[۲*]

دریافت: ۱۳۹۵/۱۰/۲۴ پذیرش: ۱۳۹۵/۱۲/۲۶

چکیده

پیش زمینه و هدف: امروزه شناخت عوامل تأثیرگذار بر سرمایه روانشناختی زنان سرپرست خانوار از اهمیت ویژه ای برخوردار است. لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سبک‌های اسنادی و سبک کنار آمدن با استرس با سرمایه روانشناختی زنان سرپرست خانوار شهر زنجان در ۳ ماه آخر سال ۱۳۹۴ انجام گرفته است.

مواد و روش کار: به این منظور از ۱۷۵۰ نفر زنان سرپرست خانوار تعداد ۳۲۰ نفر به روش نمونه گیری طبقه‌ای تصادفی انتخاب شده اند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های سرمایه روانشناختی (PCQ)، سبک اسنادی (ASQ) و سبک کنار آمدن با استرس اندلر و پارکر استفاده شده است و پژوهش از نوع همبستگی می‌باشد. برای تحلیل داده‌ها و بررسی فرضیه‌های پژوهش نیز از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون و با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ کمک گرفته شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بین سبک‌های اسنادی و سبک کنار آمدن با استرس با سرمایه روانشناختی زنان سرپرست خانوار رابطه مثبت معنی‌داری ($p<۰/۰۱$) وجود دارد. همچنین در خرده مقیاس‌های اسناد کلی منفی همبستگی منفی معنی‌داری ($p<۰/۰۵$) وجود دارد. در سبک کنار آمدن با استرس مسأله‌مداری با سرمایه روانشناختی همبستگی مثبت معنی‌داری ($p<۰/۰۱$) وجود دارد و همچنین در سبک کنار آمدن با استرس هیجان‌مداری و اجتنابی با سرمایه روانشناختی زنان سرپرست خانوار همبستگی منفی معنی‌داری ($p<۰/۰۱$) وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری: در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت سبک‌های اسنادی و سبک کنار آمدن با استرس می‌توانند سرمایه روانشناختی زنان سرپرست خانوار را پیش‌بینی کنند.

کلیدواژه‌ها: سبک‌های اسنادی، سبک کنار آمدن با استرس، سرمایه روانشناختی

مجله ایده‌های نوین روانشناسی، دوره یکم، شماره یکم، ص ۵۰-۳۹، زمستان ۱۳۹۵

آدرس مکاتبه: زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، دانشکده روانشناسی، تلفن: ۰۹۱۲۱۴۱۳۹۵۸

Email: ghfoumany@yahoo.com

مقدمه

خانواده این واحد به ظاهر کوچک اجتماعی، از ارکان عمده و از نهادهای اصلی هر جامعه به شمار می‌رود و در واقع هر خانواده را باید خشت بنای جامعه و کانون اصلی حفظ سنت و رسوم و ارزش‌های والا و مورد احترام و شا لوده مستحکم مناسبات پایدار اجتماعی و روابط خویشاوندی، مبدأ بروز و ظهور و عواطف انسانی و کانون صمیمانه‌ترین روابط میان افراد و مهد پرورش فکر و اندیشه و اخلاق و تعالی روح انسانی به حساب آورد (۱). خانواده اولین سازمان اجتماعی است که فرد در آن زندگی می‌کند. خانواده اساساً یک کانون کمک، تسکین، التیام و شفابخشی است. خانواده کانونی است که باید فشارهای روانی وارد شده بر اعضای خود را تخفیف دهد و راه رشد و شکوفایی آن‌ها را هموار کند.

زنان سرپرست خانوار شامل زنان بیوه، زنان مطلقه، همسران مردان معتاد، همسران مردان زندانی، زنان خود سرپرست، دختران خودسرپرست، همسران مردان ازکارافتاده است. برمبنای تعریف سازمان بهزیستی زنان سرپرست خانوار زنانی هستند که به دلایل مختلف از جمله جدایی و فوت همسر و غیره مسئولیت زندگی خود و فرزندان را بر عهده دارند (۲).

در سال‌های اخیر، توجه روانشناسان به مقوله روانشناسی مثبت جلب شده است؛ امروزه پس از سرمایه انسانی و اجتماعی، سرمایه روانشناختی را می‌توان مبنای مزیت رقابتی در سازمان‌ها در نظر گرفت. نتایج پژوهش‌های انجام شده در زمینه رفتار سازمانی مثبت حاکی از آن

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، زنجان، ایران

[۲] استادیار روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، زنجان، ایران (نویسنده مسئول)

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-02]

است که سرمایه روانشناختی، از قبیل امیدواری[1]، تاب‌آوری[2]، خوش‌بینی[3] و خودکارآمدی[4]، در کنار هم عاملی را با عنوان سرمایه روانشناختی تشکیل می‌دهند (۳). خود کارآمدی به‌عنوان یک معیار برای سرمایه روانشناختی، با داشتن پایه و اساس نظری قوی و ویژگی‌هایی همچون توسعه‌پذیری، سنجش‌پذیری و مؤثر بر عملکرد، فرد را جهت پذیرش چالش‌ها، تعقیب اهداف و استقامت در مقابل موانع و مشکلات بر می‌انگیزد تا از نقاط قوت و مهارت‌های خود برای رویارویی با آن چالش‌ها استفاده کند و با تمام انرژی و صرف زمان و کار بیشتر اهداف خود را دنبال نموده با پشت سر گذاشتن موانع و سختی‌ها در مسیر اهداف حرکت کند و از آن خارج نشود (۴). به علاوه، امید، نیروی هیجانی است که تخیل را به سمت موارد مثبت هدایت می‌کند و به ما انعطاف‌پذیری و توانایی خلاصی از ضرباتی می‌دهد که زندگی به ما تحمیل می‌کند و باعث رضایت از زندگی می‌شود، هم چنین امید یک حالت انگیزشی مثبت با در نظر گرفتن اهداف روشن برای زندگی است (۵). به علاوه، خوش‌بینی یکی از معیارهای مهم سرمایه‌ی روانشناختی است و در سرمایه روانشناختی تنها پیش‌بینی و انتظار مثبت و مطلوب رویدادها در آینده نیست بلکه به دلایل و مستنداتی بستگی دارد که یک فرد در توضیح چگونگی برخی از حوادث، به کار می‌برد. تفکر آرزومندانه می‌تواند بیشتر از آنکه مفید باشد زیان برساند ولی شواهد تجربی نشان می‌دهد که زندگی افراد خوش‌بین پرارزش‌تر از افرادی است که خوش‌بین نیستند، خوش‌بین‌ها واقعاً احساس می‌کنند که آینده آن‌ها بهتر خواهد بود (۶). افزون بر این، تاب‌آوری به‌عنوان مقاومت موفقیت‌آمیز فرد در برابر موقعیت‌های تهدیدآمیز و چالش برانگیز است و افراد تاب‌آور، افرادی هستند که علی‌رغم مواجهه با استرس مزمن و تنیدگی‌ها از آثار نامطلوب آن‌ها می‌کاهند و سلامت روانی خود را حفظ می‌کنند و این چالش‌ها به‌عنوان فرصتی برای توانمند کردن خود بهره می‌جویند (۷). به عبارت، متغیرهای روانشناختی از قبیل امیدواری، تاب‌آوری، خوش‌بینی و خودکارآمدی در مجموع یک منبع یا عامل نهفته جدیدی را تشکیل می‌دهند که در هر یک از این متغیرها، نمایان است. سرمایه روانشناختی، با تکیه بر متغیر روانشناختی مثبت منجر به ارتقای ارزش سرمایه انسانی (دانش و مهارت‌های افراد) و سرمایه اجتماعی (شبکه روابط میان آن‌ها) در سازمان می‌شود؛ بنابراین؛ سرمایه روانشناختی، از متغیرهای روانشناختی مثبت تشکیل شده است که قابل اندازه‌گیری، توسعه و پرورش هستند و امکان اعمال مدیریت بر آن‌ها وجود دارد.

یکی از عواملی که با سرمایه روانشناختی ارتباط دارد سبک کنار آمدن با استرس است. امروزه استرس، بخش انکارناپذیر زندگی روزانه است که می‌تواند بهداشت جسم و روان را متأثر سازد. برخی بر این باورند که استرس با غالب بیماری‌های آدمی در ارتباط است و چنانچه به نحو مطلوبی اداره نشود، پیامدهای نامطلوب رنج، بیماری و صرف هزینه‌های گزاف را در پی خواهد داشت. استرس ها به خودی خود عامل بیماری نیستند بلکه، چگونگی واکنش ما به آن‌هاست که موجب بیماری می‌شود. تجربه‌ی هیجان‌های ناشی از رویدادهای استرس‌زا، معمولاً به حدی برای فرد ناراحت‌کننده است که اقدامات کنار آمدن با استرس را به دنبال خواهند داشت. از سوی دیگر، استرس در زندگی امروزی امری اجتناب ناپذیر است و افراد به روش‌های مختلفی استرس را تجربه می‌کنند و در نتیجه سعی می‌کنند با اتخاذ شیوه‌های منحصر به فردی به مقابله با آن بپردازند. مقابله با استرس به عنوان کوشش‌های شناختی و رفتاری به منظور افزایش سازگاری فرد با محیط و یا تلاش‌هایی برای پیشگیری از پیامدهای منفی شرایط استرس‌زا توصیف شده است (۸).

سه نوع راهبرد مقابله با استرس، راهبرد مقابله‌ای مسئله‌مدار (این راهبرد اقدامات سازنده فرد در رابطه با شرایط تنش‌زا را شامل می‌شود و سعی دارد تا منبع تنیدگی را حذف کند یا تغییر دهد)، راهبردهای مقابله‌ای هیجان‌مدار (این راهبرد شامل کوشش‌هایی برای تنظیم پیامدهای هیجانی واقعهٔ تنش‌زا است و تعادل هیجانی و عاطفی را از طریق کنترل هیجان‌های حاصله از موقعیت تنش‌زا حفظ می‌کند) و راهبرد مقابله‌ای اجتنابی (نیازمند فعالیت‌ها و تغییرات شناختی است که هدف آن‌ها اجتناب از موقعیت تنیدگی‌زا می‌باشد و ممکن است در قالب روی‌آوردن و درگیرشدن در یک فعالیت تازه ظاهر شود) (۹).

یکی دیگر از عواملی که با سرمایه روانشناختی و سبک‌های مقابله با استرس ارتباط دارد سبک‌های اسناد است. سبک اسنادی با شیوه‌های مقابله‌ای و عوامل شخصیتی در بهداشت روانی افراد مؤثرند. سبک اسنادی شیوه ای است که فرد بر پایه سه بعد: درونی-بیرونی، پایدار-ناپایدار و کلی-اختصاصی به رویدادهای خوب و بد می‌نگرد (۱۰). از دیدگاه نظریه‌پردازان اسنادی، انسان گرایش به تعبیر و توجیه دنیای پیرامون خود دارد تا بتواند کنترل بیشتری بر آن داشته باشد (۱۱). تبیین‌های علی به‌ویژه زمانی قابل توجه هستند که یک چیز غیرمعمول، ناخواسته یا ناخوشایند رخ دهد. اسنادها به پیش‌بینی و کنترل رویدادها کمک کرده، تبیین‌کننده احساس‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای ما هستند و نه تنها بر نگرش‌های ما تأثیر می‌گذارند، بلکه عملکرد آینده فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهند. از این رو آن‌ها در پاسخ‌دهی به رویدادهای فشارزا نقش اساسی دارند (۱۲).

هایدر[5] (۱۳) بر این باورند که ما انسان‌ها دارای دو نوع اسناد اصلی یا شیوه تفسیر رفتار هستند: اسناد درونی و بیرونی. اسناد بیرونی

[1] hope
[2] optimism
[3] resiliency
[4] self-efficacy
[5] Heather

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-02]

هنگامی رخ می‌دهد که فشارهای اجتماعی و محیطی علت رفتار دانسته می‌شوند. (۱۴). بر این باور است که اسناد رفتارهای ناخوشایند ناپسند به عوامل بیرونی، سبب کاهش احساس گناه نسبت به آن عمل در فرد می‌شود و حس مسئولیت‌پذیری در برابر آن رفتار کاهش می‌یابد (۱۵). لوپاتا[1] در تحقیقات خود به این نتیجه رسید که زنان با مرگ همسر، مستعد جدا شدن از اجتماع هستند و نقش‌های قبلی شوهر (به‌عنوان شریک زندگی و عضو مشترک در معاشرت‌های اجتماعی) را برای ادامهٔ ارتباطات گروهی و برخوردهای اجتماعی خود لازم و ضروری می‌دانند. این زنان بعد از مرگ همسر ارتباط خود را به راحتی با بستگان شوهر کم و در مواقعی قطع می‌کنند (۱۶). همچنین سومر[2] نتیجه گرفت که زنان سرپرست خانوار به علت تعدد نقش (خانه‌داری، نقش اقتصادی و مراقبت‌های جسمی و هیجانی از اعضای خانواده) استرس و مشکلات روانی مختلفی را تجربه می‌کنند (۱۷). در تحقیقی دیگر لی[3] (۱۸) نشان داد که زنان سرپرست خانواده در مقایسه با سایر زنان دچار مشکلات روانشناختی بیشتری هستند. آن‌ها علاوه بر رویارویی با مشکلات اقتصادی با برخی فشارهای منفی اجتماعی همچون نگرش منفی نسبت به زنان بیوه و مطلقه روبرو هستند، البته نوع فشارزاها، میزان حمایت‌های دریافتی، شدت علائم افسردگی در میان مادران مجرد و فاقد فرزند از مادران متاهل متفاوت بوده و عمده‌ترین عوامل فشارزا برای مادران سرپرست خانوار می‌باشد.

هرنادز، آراندا، رامیرز[4] (۱۹) دریافتند زنان سرپرست خانوار بدون همسر نسبت به زنان دارای همسر کیفیت زندگی پایین، درآمد کمتر و افسردگی بیشتری دارند. علیا[5] (۲۰) در پژوهشی نشان داد که زنان سرپرست خانواده نسبت به زنان غیرسرپرست خانواده میزان استرس بیشتری را در زمینه مسائل اقتصادی، اجتماعی، حقوقی، جسمی، روحی و خانوادگی متحمل می‌شوند.

در تحقیقی دیگر شکوری، رفعت‌جاه و جعفری[6] (۲۱) به این نتیجه رسیدند که زنان سرپرست خانوار توانمندی روانی کم‌تری دارند شعبان‌زاده، زارع بهرام آبادی، حاتمی، زهراکار[7] (۲۲) بین مؤلفه‌های سبک‌های مقابله مسأله‌مداری و اجتنابی با کیفیت زندگی همبستگی مثبت و مؤلفه‌ای هیجان‌مداری با کیفیت زندگی همبستگی منفی داشت. جنسن و کارولی[8] (۲۳) در مطالعه‌ای رابطه بین شدت استرس ادراک شده و راهبردهای مقابله را بررسی کردند آن‌ها دریافتند که اثربخشی راهبردهای مقابله با خودگویی، نادیده گرفتن احساسات درد (مقابله هیجان محور)، در سطوح پایین تر در شدت استرس ادراک شده درد و استرس بیشتر است. لوتانز، نورمن و ولیو[9] (۲۴) به این نتیجه رسیدند که کل سرمایه روانشناختی از مجموعه اجزایش یعنی خودکارآمدی، تاب‌آوری، امیدواری و خوش‌بینی بزرگتر است. همچنین بیان می‌دارند افرادی که از سرمایه روانشناختی بالایی برخوردارند، در مواجهه با مشکلات سرسختی بیشتری نشان می‌دهند. دلاماتر، کورتز، بوب، سانتیاگو[10] (۲۵) دریافته‌اند که بیماران فاقد کنترل، بیشتر از سبک کنارآمدن اجتنابی استفاده می‌کنند. پژوهش فرمانی شهرضا و موسوی[11] (۲۶) تحت عنوان بررسی سبک‌های مقابله با موقعیتوایت، استرس‌زا بر نگرش ناکارآمد دانشجویان نشان داد که در سبک مقابله هیجان‌مدار دانشجویان بیشتری دارای نگرش ناکارآمد بودند. نصیر[12] (۲۷) طی پژوهشی تحت عنوان رابطه راهبردهای مقابله با استرس و تاب‌آوری با خوشبینی را بین دانش آموزان دختر مورد بررسی قرار داد، نتایج حاکی از آن بود که راهبردهای مقابله با استرس با تاب‌آوری و خوشبینی رابطه مثبت معنی‌داری دارد، همچنین راهبرد مقابله هیجان‌مدار راهبردی غیرمؤثر برای خوش‌بینی می‌باشد. احدی، نریمانی، عبدالقاسمی و آسیایی[13] (۲۸) در پژوهشی که به بررسی ارتباط هوش هیجانی با سبک اسناد و خودکارآمدی با رضایت زندگی در زنان شاغل پرداخته بودند نشان دادند که بین متغیرهای پژوهش رابطه معنی‌داری وجود دارد که منجر به رضایت از زندگی بین زنان شاغل می‌شود. عباسقلی‌پور، شهبازی و باقری‌زاده[14] (۲۹) به بررسی سبک‌های اسنادی بین ورزشکاران نخبه و زیرنخبه پرداختند که نتایج نشان داد ورزشکاران نخبه استادهای ناپایدارترو اختصاصی‌تر در مواجهه با شرایط شکست از خود نشان می‌دهند ولی در مقابل ورزشکاران زیر نخبه اسنادهای پایدارتر و کلی‌تر در موقعیت‌های شکست بیان کردند. هاشمی نصرت‌آبادی، باباپور خیرالدین، بهادری خسروشاهی[15] (۳۰) نقش سرمایه‌های روانشناختی را در بهزیستی روانشناختی مورد پژوهش قرار دادند و بیان کردند که افرادی که سرمایه روانشناختی مطلوب‌تری دارند از بهزیستی روانشناختی بهتر و بالاتری برخوردارند. پژوهش بریمانی، مدانلو و یوسفی[16] (۳۱) تحت عنوان رابطه بین سرمایه روانشناختی و رضایت شغلی کارکنان نشان داد که بین مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی (امیدواری، خودکارآمدی، تاب‌آوری، خوش‌بینی) و رضایت شغلی کارکنان رابطه وجود دارد.

در زمینه متغیرهای پژوهش فرضیه‌های زیر بررسی شده‌اند:

- بین خرده مقیاس‌های سبک اسنادی با سرمایه روانشناختی

[1] Lvpata
[2] Somer
[3] Lee
[4] Hernandez, Aranda, Ramirez
[5] Olia
[6] Shakori, Rafat Abad, & Jafari
[7] Shabanzadeh, Zare Bahram Abadi, Hatami, Zahrakar
[8] Jensen & karvly
[9] Luthans, Youssef, & volio
[10] Delamater, Kurtz, Bubb, White, Santiago
[11] Farmani Shahreza & Mosavi
[12] Nasir
[13] Ahadi, Narimani, Abolghasemi, & Asiai
[14] Abbasgholipor, Shahbazi, & Bagherzade
[15] Hashemi nosrat abbad, Babapor Kheiroldin, & Bahadori Khosroshahi
[16] Berimani, Medanlo, & Yosefi

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-02]

در زنان سرپرست خانوار رابطه وجود دارد.

- بین سبک کنار آمدن با استرس با سرمایه روانشناختی در زنان سرپرست خانوار رابطه وجود دارد.
- بین سبک اسنادی با سبک کنار آمدن با استرس در زنان سرپرست خانوار رابطه وجود دارد.

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه سبک‌های اسنادی و سبک کنار آمدن با استرس با سرمایه روانشناختی زنان سرپرست خانوار شهر زنجان است.

مواد و روش کار

تحقیق حاضر از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه‌ی آماری این پژوهش را زنان سرپرست خانوار شهر زنجان در سال ۱۳۹۴ که تعداد آنان ۱۷۵۰ نفر بود که بر اساس جدول مورگان، حجم نمونه ۳۲۰ نفر تعیین گردید. همچنین از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی بر اساس وضعیت تأهل (مطلقه، فوت همسر، خود سرپرست، متواری بودن همسر، زندانی بودن همسر، از کار افتادگی همسر) استفاده شد. از ابزارهای سبک اسنادی (ASQ) و سبک کنار آمدن با استرس اندلر و پارکر و سرمایه روانشناختی (PCQ) استفاده شد. همچنین برای تجزیه وتحلیل داده‌ها از روش‌های آماری همبستگی و رگرسیون استفاده گردید.

یافته‌ها

در این بخش یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش ارائه گردیده است. این یافته‌ها تصویری روشن از عملکرد آزمودنی‌ها در متغیرهای پژوهش را ارائه کرده است. در این قسمت، همبستگی بین متغیرها و ضرایب رگرسیون‌ها آورده شده است. بر اساس فرضیه اول در جدول شماره (۱) رابطه بین خرده مقیاس‌های سبک اسنادی با سرمایه‌های رواشناختی نشان داده شده است.

جدول (۱): همبستگی بین خرده مقیاس‌های سبک اسنادی با سرمایه روانشناختی

خرده مقیاس	سرمایه روانشناختی	خودکارآمدی	امیدواری	تاب‌آوری	خوش‌بینی
سبک اسناد مثبت	۰/۲۴**	۰/۲۲**	۰/۲۲**	۰/۲۱**	۰/۱۷**
	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	/۰۰۱
سبک اسناد منفی	-۰/۱۱*	-۰/۱۱*	-۰/۱۲*	-۰/۱۸*	-۰/۱۱*
	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۱

*p<۰/۰۵ **p<۰/۰۱

در جدول شماره (۱) همبستگی بین خرده مقیاس‌های ویژگی‌های سبک اسنادی با سرمایه روانشناختی را نشان می‌دهد. خرده مقیاس‌های اسناد مثبت و خرده مقیاس‌های اسناد منفی با سرمایه روانشناختی در زنان سرپرست خانوار همبستگی مثبت معنی‌دار (p<۰/۰۱) وجود دارد. در جدول شماره (۲) ضرایب رگرسیون گام به گام خرده مقیاس سبک اسناد با سرمایه روانشناختی آورده شده است.

جدول (۲): ضرایب رگرسیون گام به گام خرده مقیاس سبک اسناد با سرمایه روانشناختی

خرده مقیاس		R^2	F	B	β	t	سطح معنی داری
سرمایه روانشناختی	سبک اسناد مثبت	۰/۰۶	۹۷/۰۷	۱/۵۶	۰/۳۴	۵/۲۰	۰/۰۰۱
	سبک اسناد منفی	۰/۰۷	۵۷/۱۲	۱/۲۲	-۰/۲۳	۳/۶۲	۰/۰۰۱
خودکارآمدی	سبک اسناد مثبت	۰/۰۵	۱۷/۳۳	۰/۱۰	۰/۳۲	۵/۵۸	۰/۰۰۱
	سبک اسناد منفی	۰/۰۶	۱۸/۰۱	-۰/۰۹	-۰/۲۴	-۴/۲۱	۰/۰۰۱
امیدواری	سبک اسناد مثبت	۰/۰۵	۲۳/۲۲	۰/۱۱	۰/۳۵	۶/۱۰	۰/۰۰۱
	سبک اسناد منفی	۰/۰۶	۲۰/۱۸	-۰/۰۸	-۰/۲۳	-۴/۰۰	۰/۰۰۱
تاب‌آوری	سبک اسناد مثبت	۰/۰۴	۱۰/۸۷	۰/۰۶	۰/۲۲	۳/۸۴	۰/۰۰۱
	سبک اسناد منفی	۰/۰۸	۸/۲۴	-۰/۱۱	-۰/۱۳	-۲/۳۳	۰/۰۰۱
خوش‌بینی	سبک اسناد مثبت	۰/۰۳	۱۰/۱۰	۰/۰۷	۰/۲۷	۴/۶۲	۰/۰۰۱
	سبک اسناد منفی	۰/۰۴	۱۳/۹۵	-۰/۰۸	-۰/۲۴	-۴/۱۵	۰/۰۰۱

*p<۰/۰۵ **p<۰/۰۱

در جدول شماره (۲) مقدار واریانس متغیر ملاک سرمایه روانشناختی که توسط متغیرهای پیش‌بین سبک اسناد مثبت و سبک اسناد منفی تبیین می‌شود به‌ترتیب ۰/۰۶ و ۰/۰۷ است. جدول شماره (۲) مقدار واریانس متغیر ملاک خودکارآمدی که توسط متغیرهای پیش‌بین سبک اسنادی مثبت و منفی تبیین می‌شود به‌ترتیب ۰/۰۵ و ۰/۰۶ است. همچنین مقدار واریانس متغیر ملاک

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-02]

امیدواری که توسط متغیرهای پیش‌بین سبک اسنادی مثبت و سبک اسنادی منفی تبیین می‌شود به‌ترتیب ۰/۰۵ و ۰/۰۶ است. جدول شماره (۱) مقدار واریانس متغیر ملاک تاب‌آوری که توسط متغیرهای پیش‌بین سبک اسنادی مثبت و سبک اسنادی منفی تبیین می‌شود به‌ترتیب ۰/۰۴ و ۰/۰۸ است؛ و نیز مقدار واریانس متغیر ملاک خوش‌بینی که توسط متغیرهای پیش‌بین سبک اسنادی مثبت و سبک اسنادی منفی تبیین می‌شود به‌ترتیب ۰/۰۳ و ۰/۰۴ است. بر اساس فرضیه دوم در جدول شماره (۳) رابطه خرده مقیاس‌های سبک کنار آمدن با استرس با سرمایه روانشناختی نشان داده شده است.

جدول (۳): همبستگی بین خرده مقیاس‌های سبک کنار آمدن با استرس با سرمایه روانشناختی

خرده مقیاس	سرمایه روانشناختی	خودکارامدی	امیدواری	تاب‌آوری	خوش‌بینی
مسأله مدار	۰/۶۵**	۰/۶۱**	۰/۶۱**	۰/۶۶**	۰/۶۲**
	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
هیجان مدار	-۰/۶۱**	-۰/۵۸**	-۰/۵۶**	-۰/۶۵**	-۰/۵۴**
	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۳
اجتنابی	-۰/۲۱**	-۰/۱۷*	-۰/۲۲**	-۰/۲۰**	-۰/۴۴**
	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱

*p<۰/۰۵ **p<۰/۰۱

در جدول شماره (۳) همبستگی بین خرده مقیاس‌های سبک کنار آمدن با استرس با سرمایه روانشناختی را نشان می‌دهد. طبق نتایج جدول شماره (۳) در خرده مقیاس‌های مسأله‌مداری، با خرده مقیاس‌های سرمایه روانشناختی (خودکارآمدی، تاب‌آوری، امیدواری، خوش‌بینی) و نیز با مقیاس سرمایه روانشناختی در زنان سرپرست خانوار همبستگی مثبت معنی‌دار (p<۰/۰۱) وجود دارد. در مقیاس هیجان‌مداری، با خرده مقیاس‌های سرمایه روانشناختی (خودکارآمدی، تاب‌آوری، امیدواری، خوشبینی) و نیز با مقیاس سرمایه روانشناختی در زنان سرپرست خانوار همبستگی منفی معنی‌دار (p<۰/۰۱ ،۰/۰۵) وجود دارد. در مقیاس اجتنابی، با خرده مقیاس‌های روانشناختی (خودکارآمدی، تاب‌آوری، امیدواری، خوش‌بینی) و نیز با مقیاس سرمایه روانشناختی در زنان سرپرست خانوار همبستگی منفی معنی‌دار (p<۰/۰۱ ،۰/۰۵) وجود دارد. در جدول شماره (۴) ضرایب رگرسیون گام به گام خرده مقیاس سبک کنار آمدن با استرس با سرمایه روانشناختی آورده شده است.

جدول (۴): ضرایب رگرسیون گام به گام خرده مقیاس سبک کنار آمدن با استرس با سرمایه روانشناختی

خرده مقیاس		R^2	F	B	β	t	سطح معنی‌داری
سرمایه روانشناختی	مسأله‌مدار	۰/۴۴	۱۹۴/۷۱	۱/۰۴	۰/۶۳	۱۴/۷۱	۰/۰۰۱
	هیجان‌مدار	۰/۸۰	۱۱۵/۸۳	-۰/۵۵	-۰/۲۰	-۴/۸۲	۰/۰۰۱
خودکارآمدی	مسأله‌مدار	۰/۴۴	۷۲/۱۵	۰/۱۹	۰/۴۳	۸/۶۵۰	۰/۰۰۱
	هیجان‌مدار	۰/۸۷	۳۸/۵۰	-۰/۰۷	-۰/۱۰	-۲/۰۳	۰/۰۰۱
امیدواری	مسأله‌مدار	۰/۳۸	۱۶۸/۵۸	۰/۳۰	۰/۵۹	۱۳/۴۷	۰/۰۰۱
	هیجان‌مدار	۰/۷۲	۹۸/۰۴	-۰/۱۷	-۰/۲۰	-۴/۶۶	۰/۰۰۱
تاب‌آوری	مسأله‌مدار	۰/۳۷	۱۴/۱۳	۰/۲۹	۰/۵۷	۱۳/۰۱	۰/۰۰۱
	هیجان‌مدار	۰/۶۹	۹۵/۱۰	-۰/۱۹	-۰/۲۴	-۵/۳۸	۰/۰۰۱
خوش‌بینی	مسأله‌مدار	۰/۳۸	۱۳۶/۵۰	۰/۲۶	۰/۶۰	۱۲/۰۰	۰/۰۰۱
	هیجان‌مدار	۰/۶۸	۷۶/۰۲	-۰/۱۱	-۰/۱۶	-۳/۴۷	۰/۰۰۱
	اجتنابی	۰/۸۷	۵۲/۸۳	-۰/۰۶	-۰/۱۰	-۲/۱۶	۰/۰۰۱

*p<۰/۰۵ **p<۰/۰۱

در جدول شماره (۴) مقدار واریانس متغیر ملاک سرمایه روانشناختی که توسط متغیرهای پیش‌بین مسأله‌مدار و هیجان‌مدار تبیین می‌شود به‌ترتیب ۰/۴۴ و ۰/۸۰ است. جدول شماره (۴) مقدار واریانس متغیر ملاک سرمایه روانشناختی که توسط متغیرهای پیش‌بین مسأله‌مدار و هیجان‌مدار تبیین می‌شود به‌ترتیب ۰/۴۴ و ۰/۸۷ است و نیز با توجه به جدول شماره (۴) مقدار واریانس متغیر ملاک سرمایه روانشناختی که توسط متغیرهای پیش‌بین مسأله‌مدار و هیجان‌مدار تبیین می‌شود به‌ترتیب ۰/۳۸ و ۰/۷۲ است. جدول شماره (۴) مقدار واریانس متغیر ملاک سرمایه روانشناختی که توسط متغیرهای پیش بین مسأله‌مدار و هیجان‌مدار تبیین می‌شود به‌ترتیب

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-02]

۰/۳۷ و ۰/۶۹ است و نیز با توجه به جدول شماره (۴) مقدار واریانس متغیر ملاک سرمایه روانشناختی که توسط متغیرهای پیش‌بین مسأله‌مدار و هیجان‌مدار و اجتنابی تبیین می‌شود به‌ترتیب ۰/۳۸ و ۰/۶۸ و ۰/۸۷ است. بر اساس فرضیه سوم در جدول شماره (۵) رابطه همبستگی بین خرده مقیاس‌های سبک اسنادی با سبک کنارآمدن با استرس نشان داده شده است.

جدول (۵): همبستگی بین خرده مقیاس‌های سبک اسنادی با سبک کنارآمدن با استرس

خرده مقیاس	مسأله مدار	هیجان مدار	اجتنابی
سبک اسناد مثبت	۰/۷۵**	-۰/۲۴**	-۰/۵۷**
	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
سبک اسناد منفی	-۰/۳۲**	۰/۵۲**	۰/۲۶**
	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱

*p<۰/۰۵ **p<۰/۰۱

در جدول شماره (۵) همبستگی بین خرده مقیاس‌های ویژگی‌های سبک اسنادی با سبک‌های کنار آمدن با استرس را نشان می‌دهد. طبق نتایج جدول شماره (۵) در خرده مقیاس‌های سبک اسنادمثبت، با خرده مقیاس مسأله‌مداری همبستگی مثبت معنی‌دار (p<۰/۰۱) وجود دارد. ولی در خرده مقیاس‌های (هیجان‌مداری و اجتنابی) در زنان سرپرست خانوار همبستگی منفی معنی‌دار (p<۰/۰۱) وجود دارد.

در خرده مقیاس‌های سبک اسناد منفی، با مقیاس مسأله‌مداری همبستگی منفی معنی‌دار (p<۰/۰۱) وجود دارد. ولی با مقیاس‌های (هیجان‌مداری و اجتنابی) در زنان سرپرست خانوار همبستگی مثبت معنی‌دار (p<۰/۰۱) وجود دارد. در جدول شماره (۶) ضرایب رگرسیون گام به گام خرده مقیاس سبک اسنادی با مسأله مداری، هیجان‌مدار و اجتنابی مداری‌مدار آورده شده است.

جدول (۶): ضرایب رگرسیون گام به گام خرده مقیاس سبک اسنادی با مسأله مداری، هیجان‌مدار و اجتنابی مداری‌مدار

خرده مقیاس		R^2	F	B	β	t	سطح معنی‌داری
مسأله مدار	سبک اسناد مثبت	۰/۵۶	۲۸/۲۳	۰/۲۴	۰/۳۸	۶/۷۴	۰/۰۰۱
	سبک اسناد منفی	۰/۶۶	۲۴/۷۴	-۰/۱۱	-۰/۲۵	-۴/۴۲	۰/۰۰۱
هیجان مدار	سبک اسناد مثبت	۰/۰۵	۸/۰۲	-۰/۶۶	-۰/۱۶	-۲/۹۱	۰/۰۰۱
	سبک اسناد منفی	۰/۳۳	۶/۹۰	۰/۵۲	۰/۱۱	۲/۱۱	۰/۰۰۱
اجتنابی	سبک اسناد مثبت	۰/۳۲	۱۵/۱۰	-۰/۱۰	-۰/۲۱	۳/۸۸	۰/۰۰۱

*p<۰/۰۵ **p<۰/۰۱

در جدول شماره (۶) مقدار واریانس متغیر ملاک مسأله‌مدار که توسط متغیرهای پیش بین سبک اسناد مثبت و سبک اسناد منفی تبیین می‌شود به‌ترتیب ۰/۵۶ و ۰/۶۶ است؛ و نیز باتوجه به حدول شماره (۶) مقدار واریانس متغیر ملاک کنار آمدن با استرس که توسط متغیرهای پیش‌بین سبک اسناد مثبت و سبک اسناد منفی تبیین می‌شود به‌ترتیب ۰/۰۵ و ۰/۳۳ است. همچنین با توجه به جدول شماره (۶) مقدار واریانس متغیر ملاک کنار آمدن با استرس که توسط متغیرهای پیش بین سبک اسناد مثبت تبیین می‌شود ۰/۳۲ است.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به فرضیه اول بین سبک اسنادی و سرمایه روانشناختی بین زنان سرپرست خانوار رابطه وجود دارد. با توجه به بررسی و تحلیل داده‌های تحقیق، بین سبک اسنادی مثبت با سرمایه روانشناختی و خرده مقیاس‌های آن (خودکارآمدی، تاب‌آوری، امیدواری، خوش‌بینی) در زنان سرپرست خانوار همبستگی مثبت معنی‌دار وجود دارد. این فرضیه در سطح (p<۰/۰۱) و با ۰/۹۹ اطمینان تأیید گردید. همچنین بین سبک اسناد منفی با سرمایه روانشناختی و خرده مقیاس‌های آن (خودکارآمدی، تاب‌آوری، امیدواری، خوش‌بینی) همبستگی منفی معنی‌دار وجود دارد، این فرضیه نیز در سطح (p<۰/۰۵) و با ۰/۹۵ اطمینان تأیید گردید. این یافته همسو با یافته‌های پژوهشی پروپات[1] (۳۲)، میچل[2] (۳۳)، پولر[3] و همکاران (۳۴) و لوتانز[4] و همکاران (۲۴) می‌باشد. مطابق نظرهایدر (۱۳) بوده است، بیشتر مردم برای درک رفتار دیگران تبیین‌های زیر را به کار می‌گیرند: الف) آن‌ها ممکن است فرض کنند که رفتار شخص دیگر معلول عوامل موقعیتی نظیر عوامل

[1] Poropat
[2] Mitchell
[3] Poler
[4] Lotanz

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-02]

اقتصادی یا فشارهای اجتماعی است. ب) آن‌ها ممکن است تصور کنند که آن رفتار غیرعمدی و اتفاقی بوده و احتمالا در آینده روی نخواهد داد. ج) تبیین سوم این است که شخص با این رفتار یکی از صفات شخصی خود را بروز داده است. طبق نظریه سه‌بعدی واینر[1] (۳۵)، مردم می‌توانند بازده‌های رفتاری را علاوه بر عوامل درونی یا بیرونی به عواملی مانند پایداری یا ناپایداری و قابل کنترل و غیرقابل کنترل بودن موقعیت نسبت دهند. از ترکیب این سه‌بعد، هشت نوع اسناد مختلف شکل می‌گیرد. تبیین‌های ما در زمنیه موفقیت یا عدم موفقیت در امتحان، یا مسابقه در قالب یکی از این اسنادها قرار می‌گیرد. واینر نشان داده است که نوع اسناد افراد از عملکرد خود، می‌تواند پیامدهای انگیزشی و هیجانی متفاوتی به همراه داشته باشد. جونز و دیویس[2] (۳۶) توجه خود را بر پیامدهای رفتار به‌عنوان مبنای اسناد متمرکز کردند. طبق نظر آن‌ها، فرایند اسناد اثراتی را که در یک موقعیت مفروض ناشی از هر پاسخ احتمالی است، مشخص می کند. پیامدهای غیرمعمول بینش پرارزشی درباره گرایش‌های رفتاری عامل به ما می دهد. استنباط‌های انجام شده درباره صفات شخصی، وقتی که رفتار تظاهری از آن صفات فرض می شوند با هم تطبیق می کنند. هارولد و کلی[3] (۳۷) معتقد است مردم اسنادهای خود را بر مبنای اصل تغییر همگام انجام می دهند. این اصل می‌گوید برای این که چیزی علت یک رفتار باشد باید هر وقت آن رفتار روی می‌دهد، آن چیز حاضر باشد و وقتی رفتار وقوع نمی‌یابد، آن عامل نیز حضور نداشته باشد. در زمینه رابطهء بین سبک‌های اسناد و متغیرهای مربوط مطالعات اندکی انجام شده است؛ بنابراین، سبک اسناد مثبت باعث افزایش مؤلفه‌های خودکارآمدی زنان سرپرست خانوار (که نشان‌دهنده اطمینان قلبی فرد در تجهیز منابع شناختی در دستیابی به نتایج مطلوب در حوزه خاص) و امید (داشتن عزم راسخ و مسیر رسیدن به اهداف شخصی)، خوش‌بینی (داشتن یک سبک اسنادی که وقایع مثبت را به دلایل درونی، پایدار و فراگیر استناد می‌کند) و تاب‌آوری (داشتن توانایی سازگاری خود با شرایط بعد از شکست‌ها و عدم موفقیت و حتی رویدادهای مثبت) می‌شود و همچنین بین سبک اسناد منفی با سرمایه روانشناختی و خرده مقیاس‌های آن (خودکارآمدی، تاب‌آوری، امیدواری، خوشبینی) همبستگی منفی معنی‌دار وجود دارد بدین معنی که هر چقدر سبک اسناد منفی باشد باعث کاهش مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی می‌گردد.

با توجه به فرضیه دوم بین سبک کنار آمدن با استرس با سرمایه روانشناختی در زنان سرپرست خانوار رابطه وجود دارد. با توجه به بررسی و تحلیل داده‌های تحقیق، بین سبک‌های کنارآمدن با استرس (مسأله مداری) با سرمایه روانشناختی و خرده مقیاس‌های آن (خودکارآمدی، تاب‌آوری، امیدواری، خوش‌بینی) همبستگی مثبت معنی‌دار وجود دارد. این فرضیه در سطح ($p<۰/۰۱$) با ۹۹ درصد اطمینان تأیید گردید. همچنین بین هیجان‌مداری و اجتنابی با سرمایه روانشناختی همبستگی منفی معنی‌دار وجود دارد این فرضیه در سطح ($p<۰/۰۱$) با ۹۹ درصد اطمینان تأیید گردید. این یافته همسو با یافته‌های پژوهشی علیا (۲۰)، لی (۱۸)، مروین سومر (۱۷)، شکوری و همکاران (۲۱)، شعبان‌زاده و همکاران (۲۲)، لوتانز و همکاران (۲۴)، دلاماتر و همکاران (۲۵)، جنسن و کارولی (۲۳) و شکری، دانشورپور[4] (۳۸) بود. در تبیین این یافته‌ها می‌توان بیان کرد اگر راهبرد مقابله‌ای مسئله‌مدار زنان سرپرست خانوار که به اقدامات سازنده فرد در رابطه با شرایط تنش‌زا را شامل می‌شود و سعی دارد تـا منبـع تنیـدگی را حـذف کند یا تغییر دهد بیشتر باشد باعث افزایش مؤلفه‌های خودکارآمدی زنان سرپرست خانوار (که نشان‌دهنده اطمینان قلبی فرد در تجهیز منابع شناختی در دستیابی به نتایج مطلوب در حوزه خاص)، تاب‌آوری (داشتن توانایی سازگاری خود با شرایط بعد از شکست‌ها و عدم موفقیت و حتی رویدادهای مثبت)، امید (داشتن عزم راسخ و مسیر رسیدن به اهداف شخصی) و خوش‌بینی (داشتن یک سبک اسنادی که وقایع مثبت را به دلایل درونی، پایدار و فراگیر استناد می‌کند) و می‌شود. نتایج این پژوهش در رابطه با خودکارآمدی با سبک مقابله با نتایج پژوهش کامپس[5] و همکاران (۳۹) اسمیت[6] (۴۰) حاجت‌بیگی[7] (۴۱) فوجان[8] (۴۲) و سالکوک‌نانی[9] (۴۳) همسو بوده اما با نتایج پژوهش نورمن و پیگون[10] (۴۴) در تقابل بوده است زیرا او در رابطه با خود کارآمدی و راهبرهای مقابله با استرس دریافت که راهبردهای هیجان‌محور همبستگی مثب با خودکارآمدی در نوجوانان دارد. با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان نتیجه‌گیری کرد که سبک مقابله‌ای مسأله‌مدار نقش مهمی در افزایش تاب‌آوری زنان سرپرست خانوار داشته است، این یافته با نتایج کمپل سل، کوهان و استین[11] (۴۵)، چاتمن[12] (۴۶) ویلیام، تیزدال، سگال، کاباتزین[13] (۴۷) لین، ارسموند، کوستر و کوهن[14] (۴۸) و نیز با مطالعه دکر و هسه[15] (۴۹) که نشان دادند چوانان دچار سرطان با سبک مقابله‌ای مسأله‌مدار تاب‌آوری بیشتر و افراد باسبک مقابله‌ای هیجان‌مدار تاب‌آوری کمتری دارند همسو است. فایف، اسکات، فینبرگ و سویپکی[16] (۵۰) دریافتند افراد تاب‌آور تمایل بشتری برای استفاده از راهبردهای مقابله‌ای مسأله

[1] Weiner
[2] Jones & Davis
[3] Harold & Kelley
[4] Shokri, Kadivar, & Daneshvarpour
[5] Kampes
[6] Esmit
[7] Hajatbigi
[8] Fogan
[9] Salkoktati
[10] Norman & Pigeon
[11] Campbell-Sills, Cohan, & Stein
[12] Chatman
[13] William, Teasdale, Segal, & Kabat-Zinn
[14] Lin, Orsmond, Coster, & Cohn
[15] Decker &Haase
[16] Fife, Scott, Fineberg, & Zwickl

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-02]

محور دارند. همچنین یافته پژوهش حاضر همسو با پژوهش خباز، بهجتی و نصیری[1] (۵۱) که نشان داد حمایت اجتماعی و سبک مقابله پیش‌بینی‌کننده‌های خوبی برای تاب‌آوری در نوجوانان است. از آنجایی که سبک مقابله‌ای مناسب مانند سبک مقابله‌ای مسأله‌مدار با کاهش استرس و کمتر کردن تنش همراه است، انتظار می‌رود که افراد دارای سبک مقابله‌ای مسأله‌مدار بیشتر احساس امیدواری کنند، افراد با امیدواری بالا می‌توانند روش‌های دست‌یابی بیشتری را برای اهداف خود ایجاد کنند و به‌طور موثرتری برای رسیدن به پایان مطلوب انگیزه‌مند شوند و در مقابل افراد با امیدواری پایین نه احتمال پیدا کردن راه‌حل‌های ممکن برای اهدافشان را دارند و نه انگیزه بیشتری برای رسیدن به اهداف که البته نتایج این پژوهش این مسأله را تاکید می‌کند و همسو با پژوهش‌های بابامیری، وطن خواه و موسوی[2] (۵۲) بوده است. نتایج به‌دست آمده در ارتباط مثبت بین راهبردهای مقابله‌ای مسأله‌مدار با خوشبینی همسو با پژوهش‌های کریپل و هندرسون کینگ[3] (۵۳) فونتاین، وگنر[4] (۵۴) بدی و برون[5] (۵۵) همسو بوده و در رابطه منفی بین راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار با خوش‌بینی با پژوهش‌های فونتاین و همکاران (۵۴) اسچردل[6] (۵۶) گریگوری و هدر[7] (۵۷) همخوانی دارد. همچنین اگر راهبردهای مقابله‌ای هیجان‌مدار که شامل کوشش‌هایی برای تنظیم پیامدهای هیجانی واقعهٔ تنش‌زا است و تعادل هیجانی و عاطفی را از طریق کنترل هیجان‌های حاصله از موقعیت تنش‌زا حفظ می‌کند؛ و راهبرد مقابله‌ای اجتنابی که نیازمند فعالیت‌ها و تغییرات شناختی است که هدف آن‌ها اجتناب از موقعیت تنیدگی‌زا می‌باشد و ممکن است در قالب روی آوردن و درگیرشدن در یک فعالیت تازه ظاهر شود در زنان سرپرست خانوار بیشتر باشد باعث کاهش سرمایه روانشناختی و خرده مقیاس‌های آن (خودکارآمدی، تاب‌آوری، امیدواری، خوش‌بینی) می‌گردد.

با توجه به فرضیه سوم بین سبک اسنادی و سبک کنار آمدن با استرس در زنان سرپرست خانوار رابطه وجود دارد. با توجه به بررسی و تحلیل داده‌های تحقیق، بین سبک اسناد مثبت، با سبک مسأله‌مداری همبستگی مثبت معنی‌دار وجود دارد و سبک اسناد مثبت، با مقیاس‌های هیجان‌مداری و احتنابی همبستگی منفی و معنی‌دار وجود دارد. همچنین بین سبک اسناد منفی با مقیاس مسأله‌مداری رابطه منفی و معنی‌دار و با مقیاس‌های هیجان‌مداری و اجتنابی رابطه مثبت معنی‌دار وجود دارد. این فرضیه در سطح ($p <$ ۰/۰۱) و با ۹۹ درصد اطمینان تأیید گردید. این یافته همسو با یافته‌های پژوهشی پروپات (۳۲)، میچل (۳۳)، پولر و همکاران (۳۴) و لوتانز (۲۴)، علیا (۲۰)، لی (۱۸)، مروین سومر (۱۷)، شکوری و همکاران (۲۱)، شعبان‌زاده و همکاران (۲۲)، دلاماتر و همکاران (۲۵)، جنسن و کارولی (۲۳) و شکری و همکاران (۳۸) بود.

بنابراین، هرچه افراد توانایی بیشتری در مهار فشار روانی داشته باشند کمتر از شیوه‌های مقابله هیجان‌مدار استفاده می‌کنند و با توجه به این‌که افراد با دارای سبک اسنادی منفی و اجتنابی در برابر تنش‌ها و استرس‌های موجود بیشترین راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار را در پیش می‌گیرند پژوهش‌های جعفرنژاد، فرزاد، مرادی و شکری[8] (۵۸) لطیفیان[9] (۵۹) مرادی[10] (۶۰) کوبک، پوک، تاسچن-کافیر، اسهیل و کاروس[11] (۶۱) و مصلایی[12] (۶۲) نیز در پژوهش‌های خود به نتایج مشابهی دست یافتند. راهکارهای مسأله‌مدار بر تغییر موقعیت ولی راهکارهای هیجان‌مدار بر ارزیابی مجدد موقعیت و تنظیم تجربه هیجانی میتنی است، راهبردهای هیجان‌مدار نه تنها در تغییر موقعیت نقشی نداشته بلکه ممکن است به طولانی شدن آن منجر شود؛ به عبارت دیگر، اگر سبک اسناد مثبت بیشتر باشد، راهبرد مقابله‌ای مسأله‌مدار زنان سرپرست خانوار که به اقدامات سازنده فرد در رابطه با شرایط تنش‌زا را شامل می‌شود و سعی دارد تا منبع تنیدگی را حذف کند یا تغییر دهد افزایش می‌یابد؛ و همچنین، اگر سبک اسناد منفی بالاتر باشد باعث کاهش سبک مسأله‌مداری و افزایش سبک‌های هیجان‌مداری و اجتنابی می‌گردد.

References:

1. Sanaei B. Family pathology. Journal of Educational Research 2001; 3(1): 77-96. (Persion)
2. Khosravi Z. Emotional problems, psychosocial female heads of household. Center for Women's Participation Presidential Administration; 1999; 4(11): 22-31. (Persion)
3. Luthans F, Norman SM, Avolio I, Avey B. Supportive climate and organizationl success.the Mediting Role of psychological capital. Journal of Organizational Beheavior 2008; 29(2): 219-238.
4. Nazari M. The relationship between Self-efficacy and anxiety in pre-university school students in the city of Karaj. [dissertation]. Karaj: Islamic Azad University; 2005. (Persion)

[1] Khabaz, Behjati, & Naseri
[2] Babamiri, Vatankhah, & Masomi
[3] Krypel & Henderson-King
[4] Wagner
[5] Bedi & Brown
[6] Scherdell
[7] Gregory & Heather
[8] Jafar Nejad, Farzad, Moradi, & Shokri
[9] Latifian
[10] Moradi
[11] Kubek, Pook, Tuschen-Caffier, Schil, & Krause
[12] Mosalai

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-02]

5. Bahadori Khosroshahi J, Partners V. Psychological capital investment Tbriz. Journal of Research & Health 2012; 2(1): 145-153. (Persion)

6. Ryff CD. Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. Journal of Personality and Social Psychology 1989; 57: 1069-1081.

7. Elahifar H, Sadeghi, S. Relationship resiliency mental health in female high school students in the city of Abhar. Zangan, First regional conference on women's mental health; 2012. (Persion)

8. Folkman, S Lazarus, R S. An analysisof coping in a middle-aged community sample. Journal of Health and Social Behavior 1980; 21: 2119-239.

9. Nazabolandi N, Heidari E. The relationship between mental health and coping strategies among students; Proceedings of the Second Seminar on Mental Health of Students at Tarbiat Modarres University; 2005 (Persion)

10. Carsini R J. The dictionary of psychology Ann Arbor. MI: Brunner Maze; 1999.

11. Karimi P. Cognitive foundations of clinical psychology. In Mhmvdlya M, Shamsi por A. Tabriz: Nashre poya; 1997 .(Persion)

12. Mahbodi M. Attribution style scale arrested women with normal women. [dissertation]. Tehran: Allameh Tabatabai University; 2002. (Persion)

13. Haider F. The psychology of interpersanal relations. New York: Wiley; 1985.

14. Gudjonsson GH. Attribution of blame for criminal acts and its relationship with personality. Personality and Individual Differences 1984; 5: 53-58.

15. Kiani R, Aghapor M. Study documents the relationship between personality styles and coping with the mental health of students of Islamic Azad University of Ahar. Woman and Khanvadh 2010; 3(10): 131-144. (Persion)

16. Abbaspor Z. Psychosocial status of spouses who remarry have martyrs. [dissertation]. Bachelor of Science, Shahed University of Tehran; 1994. (Persion)

17. Somer H. The quality of life of familial-of-female-headed households in botsuana a secondary analysis of case study. Health Care Women int. 1987; 5(1): 56-67.

18. Lee KM. Presence as a mediator for psychological effects of computer games. Panel Presentation at the Annual Conference of the International Communication Association (ICA). New York: NY; 2005.

19. Hmadz K, Aranda Z, Ramirez J. Personality correlates of Attributiional Style. Jornal Span Psychol. 2009; 12(1): 171-83.

20. Olia Z. Comparison of the effects of stress and its relation to the quality of life of women heads of Khanvar. The Second Women's Empowerment and Women's Empowerment Conference 2000; 2(1): 391-401.

21. Shakori A, Rafat Abad M, Jafari M. Components of women's empowerment full extent of the factors affecting them. Journal of Women Tehran University 2007; 5(1): 1-26. (Persion)

22. Shabanzade A, Bahram Abadi M, Hatami H, Zahrakar K. Investigating the relationship between coping and social support and quality of life of women-headed households. Journal of Women and Society 2010; 4: 1-20. (Persion)

23. Jensen MP, Karoly P. Control belief, coping efforts, and adjustment to chronic pain. Journal of Consulting & Clinical Psychology 1991; 59(11): 431-438.

24. Luthans F, Youssef CM, Avolio BJ. Psychological capital. New York: Oxford University; 2007.

25. Delamater AM, Kurtz SM, Bubb J, White NH, Santiago JV. Stress and coping in relation to metabolic control of adolescents with type 1 diabetes. Dev Behav Pediatr 1987; 8(3): 136-40.

26. Farmani Shahreza Sh, Masomi S. Attachment styles, styles of coping with stressful situations and suicidal thoughts, according to the University of Dysfunctional Attitudes Kharzmi: A comparative study. Journal of

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-02]

Counseling and Psychotherapy 2012; 11(3): 26-43. (Persion)

27. Nasir M. The relationship strategies coping with stress and resilience with optimism in female. [dissertation]. Ahvaz: Islamic Azad University; 2000. (Persion)
28. Ahadi B, Narimani M, Abolghasemi A. Asiai M. The relationship between emotional intelligence, Attribution style and self-efficacy and life satisfaction among working women. University of Psychology and Education Studies 2009; 1(10):117-127. (Persion)
29. Abbasgholipor A, Shahbazi A, Bagherzade F. The relationship attribution styles and motivation of elite and sub-elite athletes in individual sports. New Findings in Psychology 2014; 10(5): 75-97. (Persion)
30. Hashemi nosrat abbad T, Babapour Kheiroldin J, Bahadori Khosroshahi J. The role of psychological capital psychological well-being due to the moderating effects of social capital. Social Psychological Research 2002, 123-144. (Persion)
31. Berimani A, Medanlo Y, Yosefi H. The relationship between psychological capital and job satisfaction Imam Khomeini Relief Committee East Province. Educational Research Letters 2014; 44: 129-145. (Persion)
32. Poropat A. The relationship between attributional style, gender and the five factor model of personality. Journal of Personalty and in Dividual Differences 2002; 33: 1185-1201.
33. Mithchel JV. Personality correlates of Attributiional Style. Journal of Psychology 2003; 123(5): 447-63.
34. Poler T. Attributional styles, socialization and cognitive ability as predictor of sales success: A predictive validity study. Personality and Individual Differences 2007; 18(2): 241-252.
35. Weiner B. The metatheory of resilience and resiliency. Journal of Clinical Psychology 1985: 58(3): 307-321.
36. Jensen E, Davis K. Control belief, coping efforts, and adjustment to chronic pain. Journal of Consulting & Clinical Psychology. 1991; 59(11): 431-438.
37. Harold G, Kelly B. The relationship between document styles and variables increasing the self-esteem components of female headed households. The Journal of Scottish Philosophy 2008; 5(1): 23-30.
38. Shokri O, Kadivar P, Daneshvarpour Z. The role of coping styles in academic stress and academic achievement. Iranian Journal of Psychology 2007; 3(11): 249-257. (Persion)
39. Kampes G. Career self-efficacy as a moderator of the relation between occupational stress and strain. Journal of Vocational behavior, 1999; 41(1): 79-88.
40. Esmit L. Self-efficacy, social support and well-being. The mediating role of optimism. Personality and Individual Differences 1998; 40(21): 1281-1290.
41. Hagatbigi H. The relationship between self-efficacy and documentary styles with the crisis in couples. [dissertation]. Tarbiat Moallem University; 2005. (Persion)
42. Fojan O. Relations among self-efficacy, goal setting, and metacognition experiences in problem-solving. Psychological Reports 2000; 11(2): 37-44.
43. Salkoktati H. Career self-efficacy as a moderator of the relation between occupational stress and strain. Journal of Vocational behavior, 1991; 41(1): 79-88.
44. Norman SM, Pigeon NG. The interactive effects of psychological capital and organizational identity on employee organizational citizenship and deviance behaviors. Journal of Leadership & Organizational Studies 2010; 17(4): 380-391.
45. Campbell-Sills L, Cohan SL, Stein MB. Relationship of resilience to personality, coping and psychiatrics symptoms in young adults. Jornal Behavior Research and Therapy 2006; 44(1): 585-599.
46. Chatman JD. Risk and resiliency among inner city minority adolescents: A study of coping and ethnic identity. Journal of Vocational behavior, 2011; 63(12): 56-65.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-02]

47. William M, Teasdale J, Segal Z, Kabat-Zinn J. The mindful way through depression: Freeing Yourself from Chronic Unhappiness. New York: Guilford Publications; 2007.

48. Lin L, Orsmond GI, Coster WJ, Cohn ES. Families of adolescents and adults with autism spectrum disorders in Taiwan: The role of social support and coping in family adaptation and maternal well-being. Research in Autism Spectrum Disorders 2010; 5(1): 144-156.

49. Decker CL, Haase JE. The relationships of uncertainty, family, social support and resilie ncy to coping in adolesce nts with cancer. Journal of Adolescent Health 2005; 36(2): 126-127.

50. Fife BL, Scott LL, Fineberg NS, Zwickl BF. Promoting adaptive coping by persons with HIV disease: Evaluation of patient/partner intervention, odel. The Journal of the Association of Nurses in AIDS Care 2008; 19(1): 75-84.

51. Khabaz M, Behjati Z, Naseri M. The relationship between social support and coping styles, and resiliency in young boys. Journal of Applied Psychology 2009; 4(20): 108-123. (Persion)

52. Babamiri M, Vatankhah M, Masomi H. Examine the relationship between coping style, negative automatic thoughts and hope and happiness in Mta. Journal of Zanjan University of Medical Sciences 2013; 21(84): 82-91. (Persion)

53. Krypel MN, Henderson–King D. Stress, coping style and optimism: Are hey related to meaning of education in student's lives? Social psychology of Education: An International Journal 2010; 13(3): 409-422.

54. Fontaine KR, Manstead ASR, Wagner H. Optimism perceived control over stress, and coping. European Journal of Personality, 2006; 7(4): 267-281.

55. Bedi G, Brown SL. Optimism, coping style and emotional well-being in cardiac pa-tients. Br J Health Psycho 2005; 3(6): 57-70.

56. Scherdell T. Coping with diabetic peripheral neuropathy: A Pilot study examining the impact of coping styles, acceptance, and optimism on the outcome of thermal biofeedback therapy. The Chicago School of Professional Psychology 2010; 6(1): 39-48.

57. Gregory TH, Heather LP. Relationships among optimism, coping styles, psychopathology, and counseling outcome. Journal Personality and Individual Differences 2004; 36(39): 1755-1769.

58. Jafar Nejad P, Farzad V, Moradi A, Shokri O. Investigating the relationship between the five major factors of personality, coping styles and mental health in undergraduate students. Journal of Psychology and Educational Sciences 2004; 35(1): 74-51. (Persion)

59. Latifian M. Investigation and comparison of the relationship between the factors of personality and coping strategies in students of different groups of Alzahra University. Tehran: Alzahra University; 2005.

60. Moradi A. The role of personality traits and coping styles. Journal of Cognitive Science 2007; 1(4): 28-38.

61. Kubek J, Pook M, Tuschen-Caffier B, Schil WB, Krause W. Personality coping and sperm count. Journal of Personality andIndividual Ddifferences 2005; 37(1): 29-35.

62. Mosalai M. Relationship between personality characteristics and stress coping with job satisfaction in personnel of the welfare organization of Tehran province. [dissertation]. Tehran: Payam Noor University; 2007. (Persion)

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-02]

Original Article

THE RELATIONSHIP BETWEEN ATTRIBUTIVE STYLES AND STRESS COPING STYLE WITH PSYCHOLOGICAL CAPITAL OF FEMALE HEADED HOUSEHOLD IN ZANJAN

*Leila khodaei[1], Gholam Hossein Entesar Foumany[2]**

Received: 13 January, 2017 Accepted: 16 March, 2017

Abstract

Background & Aims:

Nowadays, recognizing the factors that affected on the psychological capital of female headed of household is really important. The purpose of this study was to investigate the relationship between the attributive styles and the stress coping styles with the psychological capital of female headed household Zanjan.

Materials & Methods:

It is a correlation type research. For this purpose, out of 1750 female head of households, 320 were selected by stratified random sampling method. Data were collected by using the questionnaires of psychological capital (PCQ), attributive style (ASQ) and Endler & Parker stress coping style. Pearson and Regression correlation tests were used to analyze data.

Results:

The results of the research show that there is a significant positive relationship between the attributive styles and stress coping style with the psychological capital of the female headed of household ($p<0.01$). There is also a negative significant correlation with negative psychological capital in the subscale of negative general documents ($p<0.05$). There is a significant positive correlation ($p<0.05$) in the stress coping style with the stress of orbital problem with the psychological capital and in the coping styles with excitement stress and avoidance with the psychological capital of female households, there is a significant negative correlation ($p<0.01$).

Conclusion:

In summary, it can be concluded that attributive styles and style of coping with stress can predict the psychological capital of female headed households.

KeyWords: Attributive styles, Psychological capital, Style of coping with stress

Address: *Zanjan, Islamic Azad University, Zanjan Branch, Faculty of Psychology*

Tel: *+98912413958*

Email: *ghfoumany@yahoo.com*

[1] *MA Student of Clinical Psycholoy, Islamic Azad University, Zanjan Branch, Zanjan, Iran*

[2] *Assistant Professor of Psychology, Islamic Azad University, Zanjan Branch, Zanjan, Iran (Corresponding Author)*

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-02]